

Literatur.

Ernst Ahlgren (Fru Victoria Benedictsson): Fru Marianne. Roman. Autoriseret Oversættelse ved Sofie Horten. 487 S. (Gyldendal.)

Fru Marianne. Roman af Ernst Ahlgren. (Stockholm, Z. Haggström.)

Da Fru Benedictsson har sat sit Navn ved siden af sit Pseudonym paa denne Bog, har hun rimeligvis anset den for sit bedste Arbejde, der kunde undvære en beskedent Anonymitets Skjul. Desværre besidder Fru Benedictsson som saa mange andre Forfattere en vis Mangel paa Selvkritik; thi Fru Marianne er utvivlsomt et af de svageste Arbejder, der skyldes hendes Pen. Hendes Roman *Penge* staar trods dens ungdommelige Mangler himmelhøjt over dette sidste Arbejde, der synes at søge sine Forbilleder i den tyske og engelske Guvernante-Romans f. Eks. Marlitts letløbende Arbejder.

Man undres over, at en moderne Aand og intelligent Kvinde kan gøre sig skyldig i en saa haandgribelig Fejltagelse. Paa den anden Side gives der jo sikkert et stort Publikum for den Art Bøger. Fru Schörring læses vist mængst, hvor *Rosmersholm* anses for Kontrebande, og Fru Benedictsson vil blive rost i Blade, hvor Strindberg betragtes som Arvefjenden. Dog mange havde troet, at Fru Benedictsson stræbte højere.

Bogens Indhold er det, som Hundreder af Dameromaner forud har fortalt: en ung letsindig, lidt koket Kvindes Opdragelse gennem et Ægteskab med en alvorlig og køppemandig Brugspatron. Børje Ojesson elsker den lidt fyldige og lade Marianne saa højt, at han ganske uformodet falder ned med et Frierbrev i Huset hos den forgældede Familie og bejler til den unge Pige, som han kun har set et Par Gange og som aldeles ikke har sagt Mærke til ham. Hvorfor han elsker hende? Der gives ingen Forklaring deraf. Børjes Elskov tages som vel begrundet, fordi Marianne er en indtagende Person, og hans mandige Alvor og uhyre Flid forsvinder baade for ham ligesom for Forfatterinden, naar Marianne viser sit søde Ansigt og sin lille Fod. Han har Lyst til denne unge Pige, hvis Væsen og Egen-skaber han ikke kender og for hvem han er helt ligegyldig; saa frier han, og da Familien ingen Penge har og han er rig, indvilliger hun i Forbindelsen. Han vanker til Staden en Søndagformiddag, og saasnart de to er blevne ene fem Minuter, kysser han hende. Da dette er færdigt, spørger han hende: „Men, Marianne, se nu rigtig paa mig og tænk saa over, om Du virkelig tror, at Du kan komme til at holde af mig“. Og til denne flove og noget sene Forespørgsel svarer hun paa Oversættelsens gyselige Dansk: Ja, rigtig nok kan jeg komme til at holde af Dig“. (Svensk: *Vest kan jag komma att tycka om dig*)

Hvis en Franskmand læste denne Historie, vilde han næppe tro sig i godt Selskab. En ung Mand, der frier i et Brev til Pige-barnet og faar til Gengæld en Indbydelse af hende, lades af komplætsne Forældre ene med den Skønne, begynder øjeblikkelig at kysse og omfavne hende og fremsætter endelig det egenlig uødvendige Spørgsmaal, om hun er sikker paa at kunne elske ham. Og hvis hun nu i sin jomfruelige Sjæl naaede til det modsatte Resultat, skulde han saa rolig gaa sin Vej med Kysene og det øvrige. Franskmanden vilde finde hendes Forældre mer end uforstigtige, næsten umoralske — hvilket beviser den gamle Sætning, at Moralen er forskellig under forskellige Bredegrader.

Dog ogsaa her i Danmark findes der muligvis Folk, der vil forundre sig noget over den Maade, paa hvilken den strønge og moralske Hr. Børje tilbereder sit Ægteskab. Selv en forliebt Galgenfugl ser sig en Smule bedre for, inden han knytter et Forhold for Livet. Og i hvert Fald, om Hr. Børje skulde finde nogle smaa Skuffelser paa Bunden af Ægteskabets Bæger, tør han næppe anklage andre end sin egen Ubesindighed.

Efter at Marianne har forsikret Børje om sin Tilbøjelighed og paany „eløvet Armen om hans Hals“ og kysset ham ud af en kraftig Kyssked, slaar Forfatterinden over i den mere romantiske Stil og skriver:

„Livet laa foran dem som et udstrakt, morgenlyst Landskab, og de skulde nu for Alvor træde ind i det. Der fandtes ikke en Bihensigt, som den ene skjulte for den anden, og Øje modte Øje, klart og varmt, som var det et af Solen overstraalet Dyb, hvor Sjæl kunde løse i Sjæl. Endnu havde de ikke andet i hele Verden end hinanden og endnu havde inden fremmedt trængt sig vanhelligende imellem dem“ o. s. v.

Hvilket mærkeligt Udbrud! Her er det virkelig hjemme i denne By og i

denne Scene. Man betænke, at her er Spørgsmaal om to Mennesker, der egentlig taler sammen for første Gang i deres Liv, akent de isærlig har kysset sig mere med at udveksle Kys end Tanker og Meninger. Mon nogen af dem virkelig i denne Forlovelsestund skulde forestille sig Livet som „et morgenlyst Landskab“. Men dernæst: findes der slet ikke „Bihensigter“, som den ene skjuler for den anden? Men Marianne da. Hun har paa de forangaende Sider ikke meddelt Børje, at hun om Morgenen inden Bægget var bleven grundigt sat ind i hendes Faders forkvaledede Pengeforhold, og at Familien drev paa Partiet for Børjes gode Gaards Skyld. Mon Børjes Sjæl kunde løse denne Bihensigt i Mariannes soloverstraaled Øjedyb? Og endelig, med hvilken utrolig Telegrafhastighed maa ikke disse to Mennesker føle, naar de en Time efter det begyndte Bekendtskab skulde trykke noget vanhelligende fremmed mellem sig. Naar Kysene undtages, er de jo selv vildfremmede for hinanden.

Mest overrasket bliver Læseren dog, naar han dernæst læser: „Endnu behøvede de ikke at holde fast paa Lykken ved Kærtgen, thi selve Tilværelsen var Nydelse“. Holder Børje ikke fast paa Lykken ved Kærtgen (svensk: *smekningar*)? Hvorfor har han da kysset Marianne, lige siden han kom ind i Stuen?

De bliver gift. Og hvis Pladsen tillod det, var det værdt at efterfortælle den mærkværdige Bryllupsaften, som Forfatterinden opruller for sine Læserinder. Det er paa én gang saa fristende og tildekket som en udmærket varm Ret, der serveres under Laag paa et fat duget Bord. Da Børje om Morgenen bieder Marianne i Pøsefingeren for at vække hende, og hun ler „glad og opskræmt som et Barn“ til sit „skæggede Uhyre“, er Stemningen paa sit Højeste.

Trods saadanne smaa muntre Scener tilfredsstiller Ægteskabet dog ikke Børje. Den arbejdsomme og dybe Natur savner Forstaaelse hos sin tankeløse Hustru. Medens han plejer og sanker i Lade, saa hverken spinder eller saar hun. Især er det galt, at hun ikke spinder. Thi for den alvorlige Børje staar en Hustru ved Spiderokken som Idealet paa huslig Lykke. Hertil har hans Moders simple Vaner bidraget, da hun altid har levet som jævn Bondekone. Isærlig er Marianne lovlig uskyldt, naar hun ikke tager Eksempel efter Børjes Moder, efteri denne aldrig er bleven præsenteret for hende. Hun lever langt fra dem i et lille Hus og Børje under sig for at fremstille den unge atlaske-klaadede Bydame for den gamle tørklæde-bærende Bondekone.

De to Ægtefæller gør ikke sammen trods alle Perspektiv-er mod et solbelyst Landskab i Forlovelsesøjeblikket. Værrer bliver det imidlertid, da de faar Besøg af en Ven af Manden. Paul Sandell er en trætt og blaseret Fyr, der fører mange æstetiske Netheder i Munden og efter et mislykket Ægteskab forgæves har søgt Hvile for sin urolige Sjæl. Han er kundskabsrig, men uden Ængerrighed, langt finere af Daanelse end Børje, men uden hendes Staalvilje og Mandalvor. Naturligvis sænger han trods sin uhyre Blaserthed straks overfor Mariannes blonde Fylde, og han faar urolige Drømme overfor hans blege Sørighed. Men intet aabenlyst sker imellem dem, kun et optændende Koketteri med lange Blikke og dvælende Haandtryk, indtil Paul en sen Aftenstund vover et Kys paa Mariannes Hals. Samvittigheden rører sig hos den blonde Dame, og da hun netop i disse Dage pludselig opdager, at hendes Mand tør vente sig en Arving, afviser hun den paatrængende Elsker og faar ham til at rejse.

Hermed kunde Romanen være sluttet. Tilbage staar dog Mariannes Omvendelsehistorie. Hun gaar nemlig til Bekendelse overfor sin Mand og betror ham baade hendes og Vennens Koketteri og hin Aftens eneste Kys. Det piner ham svært, akent han efter nordisk Helteskik ikke taler videre om sin Malheur. Han traver tavst omkring. Og nu kommer drøje Tider for den lidt dovne Marianne, hvis Historie meget vel kan gaa ind i fremtidige Bastianbøger. Hun maa staa tidligt op, lave Mad, læse Landbrugsbøger (som hun forstaar!), tale venligt med Bogneraadsbønderne, revse sin forgældede Fader — og til Slutning spinde. Men hermed er ogsaa hendes Bastian formildet. Og da Paul Sandell meget hensynsfuldt skyder sig en Kugle for Panden, fører Børje hende og Barnet til den lille Bondekone, af hvem han er fædt, og de to Kvinder finder hinanden straks i Glæden over Barnet. Og samme Aften, siddende paa en Idragskist, bliver Børje og Marianne enige om at leve i fuld sjælelig og legemlig Forstaaelse Resten af deres Dage. Han vil være Rigsdagsmand og hun

skal hjælpe ham. „Hendes Øjne stirrede ud i Luften som imod et langt, vidtaabent Fremtidsperspektiv.“

Fru Mariannes Forfatterinde har ladet sig nøje med Livets blankeste Overflade, og de smaa Krusninger, der spiller over denne stille Sø, fremstiller hun med Urette som Virkninger af Lidenskabens Storme. Hun har ikke saet Blaad og kan heller ikke hæste Storm. Hendes Figurer er flade som det Papir, paa hvilket de er beskrevet; Mennesker er ikke saa lette at haandtere som disse Skabninger, af hvilke Kvinderne staander ved det første Kys og derimod giver sig til at spinde, og af hvilke Mændene plaffer sig ud af Verden paa det for andre belejlige Tidspunkt.

Fru Mariannes bringer Literaturen ikke et Hanefødd fremad, hvis det ellers er Literaturens Sag at sige Sandheden om de Ting, som Videnskaben ikke omfatter. Og det er uheldigt, just i disse Tider, hvor der trænges til sandhedssøgende literært Arbejde her i Norden.

Den danske Oversættelse er ikke god, uden Forstaaelse af svensk Udtryksmaade og uden Ævne til dansk Sprogform. Men Bogen vil alligevel finde mange Læsere.

Det afghanske Spørgsmaal.

Det afghanske Grænsespørgsmaal, som i Foraaret 1885 antog en saa truende Karakter, at den britiske Regering den 26de Marts fandt sig foranlediget til at meddele Parlamentet, at den af *Hensyn til den politiske Situation* maatte anse Reservens og Militærens Indkaldelse for nødvendig, henstaar endnu den Dag idag uløst. De britiske Statsmænds Fredskørlighed fjernede den truende Krigsfare, men en definitivt Overenskomst viste det sig umuligt at opnaa.

I Løbet af Sommeren 1885 udvekslede den engelske og russiske Regering talrige Depecher, i hvilke navnlig Zulfikarpasset spillede en stor Rolle, og den 10de September blev der undertegnet en Protokol, som paa Papiret fastsaatte Grænsen mellem Rusland og Afghanistan. Til at afstikke Grænsen nøjagtig i Marken skulde der udnævnes en af engelske og russiske Medlemmer sammensat Kommission.

Denne skete ogsaa, men Kommissionerne kunde ikke enes, hverken saa længe de betandt sig ved selve Grænsen eller senere, da Forhandlingerne forlagdes til St. Petersburg. Siden hint blodige Sammenstød ved Penjdeh mellem Russerne og Afghanerne i Foraaret 1885, som vakte Bevægelse og Uro hele Europa over, er Grænsenstriden i Virkeligheden ikke kommet af Stedet.

De britiske Statsmænd tager tilsyneladende Sagens endeløse Udvaling med stor Ro, hvorimod Russerne stadig viser Tegn til Utalmodighed. I St. Petersburg har man allerede længe ønsket at skaffe den afghanske Grænsetvist ud af Verden paa søgte russisk Maner. Moskoverne har slugt Khiva og — under Skin af at udøve et Protektorat — bemøgtiget sig Bokhara. Nu er Turen kommen til Afghanistan at blive opspist.

Den, berømt Stedpude mellem Rusland og England i Asien har dog et saa stort Omfang, at end ikke den grandige russiske Kolos er istand til at sluge den paa en Gang. Statsmændene ved Newa agter derfor at gaa frem paa en anden i Ruslands Historie ikke ukendt Vis. De vil tage en Bid ad Gangen og spise Afghanistan op Provins for Provins. Denne Operation lader sig saa meget lettere bringe til Udførelse, som Afghanistan er delt i flere halvt selvstændige Khanater, hvis Herskere og Indbyggere ligger i uopørlige indbyrdes Føjder. De nordlige Provinser Wachan og Badakshan, som Russerne i Øjeblikket nærmest synes at have i Kikkerten for senere at benytte dem som Udfaldsporte mod Herat, er desuden skilt fra det egentlige Afghanistan ved Hindukuschs vestlige Udløbere og bebøet af turkmenske og usbekiske Stammer, der betragter Afghanistan som deres Dødsjender.

Hvad der bringer os til at tro paa et russisk Anslag mod Afghanistans Nordostgrænse, usglet af Talen allersædvanlig plejer at være om en Franskmarche mod Herat, er den for kort Tid siden nedfunde Besættelse af Kerki, skriver *Novo freie Presse*. Denne af omtrent tre Hundrede Husse bestaaende befæstede Ravnekrog danner nemlig et i strategisk Henseende overordenlig vigtigt Punkt. Efter at have sat sig i Besiddelse af Kerki behæsker Russerne Oxus' (Anan Darja) vestre Bred og alle Veje, som i sydøstlig og sydvestlig Retning fører til Afghanistan.

Hvorledes og hvortil Russerne er